

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور خارجه

شماره : ۹۹۵۰/۲۸۶/۲۱۴۲۷۳

تاریخ : ۱۳۹۷/۸/۲۱

دارد

پیوست :

دارد

نماینده وزارت امور خارجه در شمال و شرق کشور - مشهد بسمه تعالی

مدیر کل محترم میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری استان خراسان رضوی
موضوع: ارسال گزارش

با سلام؛

احتراماً به پیوست تصویر گزارش واصله از سفارت جمهوری اسلامی ایران در تاشکند تحت عنوان: «تجربه گام به گام ازبکستان در افزایش ظرفیت و تجاری سازی کالای گردشگری» جهت ملاحظه و بهره برداری مقتضی ارسال می گردد.

غلامعباس ارباب خالص
مشاور وزیر و رئیس نمایندگی

اداره کل هماهنگی و پایش روابط اقتصادی دوجانبه

اداره کل اوراسیا

اداره تسهیل جذب گردشگر

ریاست محترم اتاق بازرگانی ، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

مدیرکل محترم میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری استان خراسان جنوبی

ریاست محترم انجمن دفاتر صنفی و خدمات گردشگری خراسان رضوی

مدیرکل محترم آموزش فنی و حرفه ای خراسان رضوی

سفارت جمهوری اسلامی ایران - تاشکند

تجربه گام به گام ازبکستان در افزایش ظرفیت و تجاری سازی کالای گردشگری

جمهوری ازبکستان در دو سال اخیر در راستای متنوع سازی منابع درآمدی و صادرات خود تلاش نموده ، با فعال سازی ظرفیت گردشگری خود و ایجاد زیرساخت ها این صنعت ، از مواهب و درآمد های ارزی این صنعت رو به رشد برخوردار شود. در این ارتباط ازبکستان با توجه به واقع شدن در مرکز جاده ابریشم و با بهره برداری مناسب از ظرفیت های گردشگری دو منطقه سمرقند و بخارا برنامه های مشروح ذیل را در پیش گرفته است که تاکنون نتیجه قابل توجهی را در افزایش گردشگر ورودی و رونق این بخش به همراه داشته است که بعنوان یک کشوری نوپا که پیش از این از نظر گردشگری کشوری بسته به شمار می آمد، حائز اهمیت است.

الف) نو سازی و جوان گرایی در ساختار سازمانی گردشگری:

کمیته دولتی توریسم ازبکستان که خود نهاد نوپا و جوانی می باشد ریاست آن در حد وزیر بوده و مستقیماً توسط رئیس جمهور انتخاب شده و عضو کابینه وزراء می باشد. رئیس جمهوری ازبکستان خود مصوبات مورد نیاز گردشگری را بعد از بررسی کارشناسی توسط مراجع ذیربط اعلام و معرفی می نماید.

در حال حاضر کمیته دولتی توریسم ازبکستان از جمله جوانترین ساختارهای دولتی این کشور بوده بطوری که معاون رئیس سازمان جوان ۲۳ ساله ای به نام اکبرخان اکبروف دانشجوی سال چهارم رشته مدیریت بازرگانی بعنوان جوان ترین مقام دولتی ازبک می باشد. وی به دلیل ابتکارات نرم افزاری در حوزه برنامه ریزی گردشگری از سوی رئیس جمهور انتخاب شده است. در همین ارتباط در همه استانداری های ۱۳ گانه ازبکستان نیز یک معاون گردشگری بعنوان رابط اصلی سازمان تعریف نموده اند که متولی و هماهنگ کننده امور گردشگری می باشد.

ب) تربیت نیروی ماهر در حوزه گردشگری :

با توجه به ساختار کهنه و سنتی حوزه گردشگری ازبکستان، رئیس جمهور این کشور ، کمیته دولتی توریسم ازبکستان را موظف نموده که موضوع آموزش و تربیت نیروی انسانی لازم برای فعالیت در شاخه های مختلف حوزه گردشگری را در اولویت قرار دهد بر این اساس مهمترین اقدامات انجام شده به شرح ذیل می باشند؛

- تاسیس و فعال نمودن رشته های گردشگری و هتلداری در دانشگاه تاشکند

- دستور تاسیس دانشگاه گردشگری جاده ابریشم در سمرقند با همکاری سازمان همکاری شانگهای که مقرر شده از سال ۲۰۱۸ دانشجویانی از کشورهای عضو شانگهای جذب نماید.

- برگزاری دوره های و کارگاههای گردشگری و هتلداری با همکاری شرکت های معتبر گردشگری فرانسوی و اتریشی در تاشکند

- اعزام فعالان و نوآموزان حوزه های مختلف گردشگری به ترکیه و برگزاری دوره های آموزشی عملی در آن کشور

ج) تعریف حوزه های جدید گردشگری :

علاوه بر حوزه های معمول گردشگری چون گردشگر فرهنگی، تاریخی ، ماجراجویی و طبیعت گردی ، یکی از حوزه های مهم و جدید گردشگری که در دو سال اخیر دولت ازبکستان اهمیت زیادی برای آن قائل شده است، موضوع گردشگری دینی و زیارتی می باشد که با تاکید بر مساجد و مدارس قدیمی اسلامی (مدارس کوکلتاش، مدارس الغ بیک) و همچنین شخصیت های بزرگ اسلامی چون عارف نقشبندی، امام بخاری ، امام ترمذی، امام ماتریدی، ابومعین نسفی، و محمود زمخشری صورت می گیرد و بالطبع شهرهای بخارا، سمرقند و ترمذ بعنوان خواستگاه این شخصیت ها و مدارس و مساجد اسلامی بعنوان مقاصد اصلی گردشگری دینی و زیارتی ازبکستان بازاریابی و معرفی می شوند.

در این ارتباط ازبکستان کشورهای اسلامی چون مصر، اردن و حوزه خلیج فارس و شمال آفریقا و حوزه آسیای غربی و شرق دور و مشخصاً کشورهای اندونزی و مالزی را برای جذب گردشگر زیارتی هدف گذاری نموده است و مفهوم گردشگری عمره را با ایجاد پرواز مستقیم ارزان قیمت توسط شرکت هواپیمایی ازبکستان در مسیر تاشکند و جدّه و تشکیل تورگردان ویژه اسلامی به نام (Muslim Tour) توسط اداره امور مسلمانان این کشور تبلیغ می نماید. در این راستا با هدف کسب مشروعیت و تائید مقامات الازهر، دعوت و سفر اخیر شیخ احمد الطیب مفتی و رئیس دانشگاه الازهر و همچنین سفر اخیر مفتی مالزی به ازبکستان هماهنگ و تنظیم شده بود.

د) تسهیل گردشگری داخلی:

تجربه گردشگری کشورهای موفق نشان می دهد که اکثر کشورهای بزرگ گردشگر پذیر ، خود ابتدا مقدمات تسهیل گردشگری و سفر داخلی بین نواحی را ایجاد نموده اند، بررسی برنامه های گردشگری ازبکستان نیز نشان می دهد که مصوبات ریاست جمهوری و کمیته گردشگری دولتی این کشور نیز این مسیر را دنبال می کند که مصادیق آن را می توان افزایش تعطیلات مناسبت های دینی در قالب هفته طلایی(عید قربان و عید فطر) و ملی از یک روز به چند روز ، ارزان نمودن پروازها و هزینه قطارها در آستانه

تعطیلات، معرفی رسمی تقویم گردشگری کشور با ۱۳۴ مناسبت و جشنواره رسمی و همچنین اجرای برنامه توسعه گردشگری داخلی با عنوان (در ازبکستان گردش کن) با این هدف صورت می گیرد.

هـ) بازاریابی و تبلیغ بین المللی :

بهره گیری از تجربیات بین المللی و بازار یابی بین المللی از جمله اهداف اصلی برنامه گردشگری در حال تدوین ازبکستان می باشد که در این راستا با استفاده از مفهوم و شعار جاده ابریشم و همچنین با کمک دفتر منطقه ای جاده ابریشم یونسکو در سمرقند (تاسیس در سال ۲۰۰۴) ، برای رسیدن به این هدف تلاش می نماید. ازبکستان در طی دو سال اخیر موضوع تبلیغات گردشگری بین المللی را در چند محور مورد پیگیری قرار داده است که به آن اشاره می شود؛

- روش جشنواره ای و نمایشگاهی داخلی ، با اجرای نمایشگاهها و مناسبت های فرهنگی بین المللی داخلی با هدف جذب گردشگر خارجی و معرفی کشور صورت می گیرد که از این میان می توان به نمایشگاه بین المللی گردشگری جاده ابریشم، نمایشگاه گردشگری تاشکند، جشنواره هنرهای تجسمی و هنر دستی تاشکند، جشنواره بین المللی ترانه های شرقی سمرقند، جشنواره سنتی ابریشم، جشنواره بین المللی ترانه های نوروز تاشکند و جشنواره دوسالانه موسیقی مقامی اشاره کرد. البته در حوزه مشارکت در نمایشگاههای خارجی نیز نمایشگاههای کشورهای ترکیه، مسکو، فرانسه، اسپانیا، و مالزی و پکن مورد توجه و هدف واقع شده است.

- پخش تیزرهای تبلیغاتی در شبکه های خبری، گردشگری و مستند معروف بین المللی چون الجزیره ، بی بی سی ، فرانسه ۲۴ و یورو نیوز و دعوت مستمر از شرکت های رسانه ای معروف دنیا (۵۰ رسانه خارجی) برای تهیه گزارش های مستند از ازبکستان و همچنین توزیع پلاکاردهای گردشگری ازبکستان در کشورهای خاص چون مالزی و اندونزی و برخی از کشورهای دیگر نیز صورت می گیرد.

- معرفی ازبکستان و شهرهای سمرقند و بخارا بعنوان صحنه های اصلی فیلم برداری شرکت های بزرگ سینمایی بین المللی با ارائه مشوق های خدماتی ویژه مثل فیلم اسکورپیون که در ازبکستان ، روسیه و مراکش فیلم برداری شده است.

- تعیین سفرای گردشگری ازبکستان در کشورهای اتریش ، پاکستان، هند، رژیم صهیونیستی ، ژاپن و کره جنوبی از بین اتباع معروف و صاحب نام آن کشورها که ریشه نژادی و یا تعلقات ازبکی دارند.

و) ایجاد زیرساختارها و ارائه تسهیلات موثر گردشگری:

مهمترین زیرساخت های گردشگری که مورد توجه مقامات گردشگری ازبکستان قرار گرفته است موضوع ارزان و آسان کردن حمل و نقل داخلی ازبکستان در قالب ریلی به شهرهای گردشگری سمرقند و بخارا و همچنین خپوه می باشد که در شرایط کنونی قطار سریع السیر افراسیاب تا بخارا خدمات خوبی ارائه می دهد که گسترش این خدمات به شهر توریستی خپوه نیز در دست پیگیری می باشد. ایجاد فرودگاههای

بین المللی در مراکز گردشگری کشورها و ارزان نمودن بلیط پروازهای داخلی و همچنین پروازهای خارجی به مقصد ازبکستان نیز از جمله طرحهای اجراء شده این کشور به شمار می رود.

در زمینه ساخت تاسیسات اقامتی و هتلی و یا نوسازی هتل های موجود نیز ارائه وام های مدت دار ۱۵ ساله، معافیت های مالیاتی ۵ ساله ، معافیت مالیاتی استخدام مدیران حرفه ای گردشگری و هتلداری ، معافیت واردات تجهیزات هتلداری و تاسیسات گردشگری ، معافیت واردات اتوبوس های گردشگری تا سال ۲۰۲۳ ، ساخت سرویس های بهداشتی استاندارد بین المللی با کمک شرکت های سوئدی و ارائه تسهیلات برای ایجاد اقامت های خانوادگی (Family House) از جمله مهمترین مشوق های هدفمند داخلی برای توسعه زیرساخت گردشگری ازبکستان می باشد.

مهمترین تسهیلات گردشگری را می توان در زمینه تسهیلات صدور ویزایی به شرح ذیل دانست؛

- صدور ویزای ۳۰ روزه برای شهروندان ۷ کشور رژیم صهیونیستی ، ترکیه ، اندونزی، کره جنوبی ، مالزی ، سنگاپور، و ژاپن و اعطای تسهیلات ویزایی برای ۵۱ کشور

- اجرای سیستم ویزای الکترونیک برای مسافران از نیمه جولای ۲۰۱۸ که امکان دریافت ویزا در فرودگاه را با قیمت ۲۰ دلار برای آنها فراهم می کند.

- علاوه بر این نظام لغو روادید برای مسافران ترانزیت به مدت ۵ روز برای اتباع ۱۰۱ کشور در نظر گرفته شده است به شرطی که بلیط مقصد را همراه داشته باشند.

علاوه بر این تسهیلات دیگری نیز در قالب اجازه عکس برداری از اماکن توریستی و گردشگری، ساده کردن مقررات خروج جواهر و شمش طلا توسط گردشگران، دادن اجازه موقت و استفاده از پهبادهای فیلم برداری به گروههای خارجی، اجازه فعالیت به شرکت های بین المللی اجاره خودرو (Europcar)، توسعه فرودگاه بین المللی و واگذاری مدیریت فرودگاهی به شرکت فرودگاههای بین المللی، برقراری رژیم آسمان باز و جذب شرکت های ارزان قیمت هوایی، بازکردن مسیرهای قرمز و سبز گردشگری برای ورودی های کشور، برداشته شدن مجوز خروج اتباع ازبکستان از کشور برای سفر به خارج (از اول جولای ۲۰۱۹)، توسعه زمین های گلف و تفریحات زمستانی، راه اندازی نرم افزار آنلاین گردشگری مهمانخانه، تشکیل پلیس گردشگری در شهرهای بزرگ و افتتاح فعالیت مرکز تماس کمک فوری گردشگری (call Center) به اجراء درآمده است.

ملاحظات :

- رئیس جمهور ازبکستان در اواخر سال ۲۰۱۷ دستوری را صادر نمود که به موجب آن جذب گردشگر خارجی و همچنین جذب سرمایه خارجی بعنوان دو هدف مهم سفرای ازبکستان در خارج از کشور تعریف شده است و به گفته یکی از دیپلمات های مقیم تاشکند، یکی از موارد ارزیابی موفقیت سفرای ازبکستان نیز این دو موضوع می باشد.

- لونلی پلانیت (Lonely Planet) در سالجاری، ازبکستان را دومین مقصد گردشگری برتر قرار داده است. در این ارتباط کره جنوبی مقام اول و کشورهای ویتنام، ژاپن، تایلند، نپال، سری لانکا، چین و اندونزی به ترتیب مقام های بعدی را کسب کردند. ازبکستان در سال ۲۰۱۷ حدود ۲/۵ میلیون گردشگر خارجی با درآمدزایی یک میلیارد و ۵۵۷ میلیون دلار را داشته است و به دلیل اجرای اصلاحات تسهیلی فوق در هشت ماهه اول سال ۲۰۱۸ تعداد گردشگران خارجی با روند افزایشی به ۳/۴ میلیون نفر رسیده است.

- ازبکستان در سالجاری با دعوت از شیخ احمد الطیب، رئیس دانشگاه الازهر تلاش نمود ضمن معرفی جاذبه های گردشگری اسلامی موجود در شهرهای تاشکند، سمرقند، بخارا و ترمذ (مساجد اسلامی، مقابر علماء و شخصیت های بزرگ اسلامی چون امام بخاری، علمای نقشبندیه، امام ترمذی، ماتریدی و ..) و کسب نوعی تأیید و حمایت در خصوص گردشگری دینی ازبکستان، سفرای خود در مالزی و اندونزی را مکلف نمود که با برنامه های متعدد، گردشگران دینی این دو کشور را جذب نمایند بطوریکه حضور و سفر مفتیان دینی مالزی به ازبکستان و همچنین سفر مقامات دینی ازبک به این دو کشور با این هدف صورت گرفته است.

- در گفت وگویی که نگارنده با تورگردانان اروپایی و همچنین راهنمایان تور در سمرقند و بخارا داشتم بیشتر گردشگران اروپایی و آمریکای شمالی که به سمرقند و بخارا سفر می کنند در جستجوی تکمیل سفر خود در مسیر جاده ابریشم و آشنایی با ریشه های ایرانیت منطقه، خواستار سفر به ایران می باشند که این موضوع می تواند در قالب تعریف بسته های گردشگری ترکیبی زمینی و هوایی (اگرچه در حال حاضر پرواز مستقیم هوایی بین دو کشور وجود ندارد ولی بر اساس پیگیری های انجام شده شرکت هوایی پارس ایر در حال مذاکره اولیه برای برقراری خط پروازی از سال ۲۰۱۹ می باشد) توسط مسئولان گردشگری کشورمان مورد توجه و بررسی قرار گیرد.

- ازبکستان به دلیل جایگاه استراتژیک در منطقه آسیای مرکزی در مسیر اصلی ابتکار «یک کمربند و یک جاده» چین و همچنین نقش محوری در مفهوم گردشگری جاده ابریشم، توانسته در دو سال اخیر توجه سرمایه گذاران ترک و اروپایی و چینی را به خود جلب نماید که بر این اساس علی رغم ضعفهای فراوان موجود در حوزه گردشگری این کشور، اما آینده گردشگری روشنی برای ازبکستان در صورت تداوم اصلاحات فعلی پیش بینی می شود.

- از سوی دیگر حضور جمهوری اسلامی در قالب تبادل گردشگر و بویژه جذب گردشگران فرهنگی و تاریخی ورودی به ازبکستان (بخش اعظم گردشگران خارجی ورودی به ازبکستان را تشکیل می دهند) می تواند به رونق گردشگری ایران کمک نماید بویژه اینکه جمعیت قابل توجه ایرانیان شهرهای سمرقند و بخارا و همچنین تاجیک زبانان موجود در این کشور چه در قالب گردشگر و یا تاجر چمدانی مایل به سفر به ایران و یا از طریق ایران به عراق برای تجارت و زیارت هستند.

تهیه کننده: غلامحسین ابراهیمی، رایزن اقتصادی نمایندگی، ۹۷/۸/۱۳